

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МАЙЧИН РОМСКИ ЕЗИК ЗА V КЛАС ИЛИ ЗА ПЕТА ГОДИНА НА ОБУЧЕНИЕ

(ИЗБИРАЕМИ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ И/ИЛИ ФАКУЛТАТИВНИ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по майчин ромски език за V клас или за пета година на обучение е изградена на съвременни методически принципи и развива интегрирано четирите речеви умения: слушане, говорене, четене и писане. Обучението е насочено към овладяване на основни знания, умения и отношения, свързани с общуването и с изграждането на комуникативни компетентности на ученика.

Тематичните области, езиковите средства и речевите дейности в програмата са ориентирани към интересите, възрастта и опита на учениците и следват спираловидния принцип, който дава възможност за постепенно разширяване и задълбочаване на знанията, уменията и компетентностите и се отнася за всеки следващ клас или за всяка следваща година на обучение. Богатият езиков материал, представен чрез разкази, стихотворения, приказки, народни песни и поговорки, поставените задачи способстват за осмислянето на обучението, реализират и усъвършенстват познанията по ромски език. Особено ценен и резултатен в това отношение е комуникативно-дейностният подход.

Важен момент в практическото овладяване на езика са часовете по сравнително езикознание, които е нужно да бъдат насочени към връзките и отликите между различните ромски диалекти, към генетичния код на ромския език и неговото място в индоевропейското езиково семейство.

Тази учебна програма осигурява възможност за изучаване на учебния предмет *майчин език* в зависимост от годината на обучение за ученици извън V клас при условията на Закона за предучилищното и училищното образование.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови знания
<p>I. АЗ И ДРУГИТЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лична информация • Моите приятели • Моето семейство • Роднински връзки 	<p>СЛУШАНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разбира общото съдържание на кратки текстове и диалози, свързани с личната информация – приятелите и семейството, родното място, дома, училището, класа, всекидневието, здравето, сезоните и географските обекти, растенията и животните, празниците, обичаите и традициите на България и ромите - до 80 думи; • Слуша, възприема обясненията на учителя и репликите на своите съученици и изразява отношението, оценката си към героите и случката в художествен текст; • Разбира и определя граматическите категории. 	<p>ГРАМАТИКА</p> <p>1) Местоимения</p> <ul style="list-style-type: none"> - Лични и показателни - Въпросителни - Относителни - Отрицателни <p>2) Съществително име</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вид и число - Членуване (определителен и неопределителен член) - Падежни окончания <p>3) Прилагателно име</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сравнителна и превъзходна степен на прилагателните имена <p>4) Числителни имена</p>
<p>II. СВЕТЪТ ОКОЛО МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моето родно място, моят дом • Моето училище, моят клас 	<p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разбира общото съдържание на кратки текстове и диалози, свързани с личната информация – приятелите и семейството, родното място, дома, училището, класа, всекидневието, здравето, сезоните и географските обекти, растенията и животните, празниците, обичаите и традициите на България и ромите в страната - до 100 думи; 	
<p>III. МОЕТО ВСЕКИДНЕВИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моят дневен режим. Облекло • Здраве. Човешко тяло. При лекаря/зъболекаря • В магазина (плодове, 	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира и определя усвоените граматическите категории; • Разграничава различни по жанр произведения на художествения текст; • Разбира конкретни подробности от съдържанието на текст по темата – до 100 думи; • Разбира основни понятия, свързани с темата; • Чете на глас или наум несложен художествен текст и го коментира, с което доказва, че се ориентира в съдържанието му; • Избере дадена роля, да прочете репликите на героя, чиято роля е избрал или авторската реч, ако е избрал да бъде четец; 	

<p>зеленчуци, хранителни продукти)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да чете изразително, с подходяща интонация и произношение; • Чрез подборно четене да открива непознати думи в изучаваното произведение; • С помощта на учителя да интерпретира художественото или фолклорното произведение чрез средствата на сценичното изкуство. 	<ul style="list-style-type: none"> - Бройни и редни. Числата до 1000 и милион
<p>IV. АЗ И ПРИРОДАТА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сезони и географски области • Растения и животни 	<p>ГОВОРЕНЕ При диалогична реч</p> <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Опознава празниците от ромския календар; • Разбира въпросите, указанията и съобщенията на учителя и реплики на своите съученици; • Разграничава съществително име, глагол, местоимение и прилагателно име; • Води кратък, несложен разговор по изучавани теми или ситуации от ежедневието. 	<p>5) Глагол</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спомагателен глагол. - Глаголни времена <p>6) Наречие</p> <ul style="list-style-type: none"> - За начин - За време
<p>V. РОМИТЕ, БЪЛГАРИЯ И СВЕТЪТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моята родина • Празници, традиции, обичаи, бит и култура <p>В определени уроци да има елементи и/или рубрика за културата на ромите, както и интегрирани въпроси и теми от областта на гражданското</p>	<p>При монологична реч</p> <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разказва кратки случки, събития и преживявания от миналото и настоящето, описва хора, предмети, животни, исторически и географски местности, свързани с изучаваните теми; • Правилно и свободно използва синоними и антоними; • Използва цифровото съответствие на буквите от ромската азбука; • Може да изпълни поставените задачи от учебната тетрадка. <p>ПИСАНЕ Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава и пише правилно сложните думи; 	<p>7) Изречения</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просто и сложно изречение - Словоред <p>ЛЕКСИКА</p> <p>Включва основни лексикални единици, необходими за несложна комуникация по предвидените от програмата тематични области.</p> <p>Включват се елементи от речевия етикет: поздрав, обръщение, представяне, запознаване, сбогуване,</p>

<p>образование и устойчивото развитие. Да има активно приложение на информационните технологии в урочната дейност. Изкуствата и технологиите да са представени в дейностите.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Може да степенува прилагателни имена; • Може да пише правилно бройни и редни числителни имена; • Може да определя представката или наставката, с която е образувано дадено съществително име; • Може да определя представката или наставката, с която е образувано дадено прилагателно име; • Познава пунктуацията в изреченията; • Може с помощта на учителя да усъвършенства собствен или чужд текст чрез съкращаване, прибавяне, разместване, заместване; • Да пише под диктовка думи, изречения и кратък текст; • Може точно да направи препис на чужд текст; • Може да определя граматическите признаци на глагола и да го спряга правилно. 	<p>извинение, съгласие, несъгласие, благодарност, молба, покана, поздравление, пожелание за празници.</p>
--	--	---

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на учебния предмет в V клас или през петата година на обучение в избираемите учебни часове и/или факултативните учебни часове – 68.

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	45%
За диагностика на входно, междинно и изходно ниво	5%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

В началото на учебната година се организира тестово изпитване за установяване на входното ниво, а в края на учебната година - на изходното ниво. Напредъкът на всеки ученик се проследява въз основа на писмени и устни форми на проверка. Оценкаването на

самостоятелните писмени работи, които са изпълнени в рамките на един учебен час, се извършва по предварително установени критерии за оценка.

Текущи оценки за учебен срок	
Устни изпитвания и участие в работа в клас	минимум 1 оценка
Домашни работи	минимум 1 оценка
Работа по проекти	1 оценка

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Обучението по майчин ромски език в V клас или през петата година на обучение дава възможност ученикът:

- Да развие езикови, социокултурни и ключови компетентности;
- Да прилага на практика ромския език: да чете, да разбира устна реч, да общува, да се изразява в писмена и устна форма;
- Да изгради положително отношение към изучаването на ромския език, култура и традиции.

КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	ДЕЙНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	Осмисляне на отделни граматически категории, развиване на усет за правилен избор на езикови форми, подходящи за конкретен контекст. Връзка с учебните предмети български език и литература, чужд език.
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите</i>	Дейности за запознаване с основни математически действия и с основни принципи и методи на природните науки и технологиите, както и отражението им върху природната среда. Връзка с учебните предмети математика и човекът и природата, география и икономика.
<i>Дигитална компетентност</i>	Използване на електронни средства.
<i>Умения за учене</i>	Натрупване на знания и опит за осъзнаване на потребност от мотивирано учене и необходимост от постоянно самоусъвършенстване чрез: <ul style="list-style-type: none"> • Ролеви игри и симулации • Самостоятелни задачи, отговарящи на индивидуалните интереси на учениците • Работа по проекти • Дидактически игри

	<ul style="list-style-type: none"> • Извънкласни дейности (изложби, училищни и извънучилищни проекти, представления, тържества и др.) • Използване на съвременни и класически средства за обучение: аудио и мултимедийни материали, печатни материали, електронно обучение (образователен софтуер, онлайн ресурси). <p>Връзка с всички учебни предмети.</p>
<i>Социални и граждански компетентности</i>	<p>Участие в екипни проекти и индивидуални дейности, възпитаване в норми на поведение и изграждане на ценностна система и гражданско самосъзнание.</p> <p>Връзка с учебен предмет история и цивилизация.</p>
<i>Инициативност и предприемчивост</i>	<p>Работа в екип и изпълнение на индивидуални задачи, приучаване към спазване на срокове, развиване на новаторско мислене и възприемане на нови идеи.</p> <p>Връзка с учебен предмет технологии и предприемачество.</p>
<i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i>	<p>Дейности за опознаване на собствената култура в контекста на световното културно наследство, като ученикът активно участва в дейности (тържества, празници и др.), посветени на България и на ромите, развитие на креативност.</p> <p>Връзка с учебни предмети история и цивилизации, български език и литература, музика и изобразително изкуство.</p>
<i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</i>	<p>Дейности, формиращи навици за водене на здравословен начин на живот при съответните теми в обучението по ромски език.</p> <p>Връзка с учебни предмети човекът и природата, история и цивилизация, музика и физическо възпитание и спорт.</p>

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.